

Факти – ліки проти фейків

Спецвипуск

МІДГ

Жовтень 2024

Запоріжці представили власні дрони на виставці у Чехії

РОЗРОБНИКИ ДРОНІВ «FPV Генерал Черешня» відвідали всесвітній військовий форум «Збройні сили майбутнього» у Празі. Про це вони повідомили на своїй Фейсбук-сторінці.

Творці дронів прибули на форум разом із українською делегацією, до якої входили виробники зброї, представники військових підрозділів та посадовці. Українська сторона, зокрема, представляла світові свої передові розробки у галузі

безпілотних систем. Серед них були й дрони «Генерал Черешня».

Разом із Україною до форуму долучилися провідні компанії з виготовлення зброї із майже 70-ти країн.

До Армії дронів можна долучитися за кілька кліків

У «Дії» запрацював новий сервіс – рекрутинг до Армії дронів. Відтепер можна долучитися до найефективніших підрозділів БПЛА за кілька кліків.

Серед вакансій – усе, що пов'язане з дронами. Тобто, ви можете стати оператором БПЛА – від FPV до розвідувальних пташок, або ж інженером чи членом ремонтної бригади. Після подання заяви потрапите тільки в той підрозділ, який обрали.

ЯК СКОРИСТАТИСЯ СЕРВІСОМ?

Оновіть застосунок «Дія» – натисніть «Сервіси» – «Вступити в Армію дронів» – оберіть напрям та військову частину.

І це все! Заявка «полетить» на розгляд і за результатами вас запросять на співбесіду до підрозділу. А далі – ви підпишете контракт та поїдете на навчання.

Джерело: Уряд online

У супермаркетах з'явилась ветеранська продукція наших земляків

ПЕРШІ ПОЛИЧКИ під брендом «Створено Захисниками» з'явилися у київських «Ашанах» – тут представлена продукція, вироблена підприємцями-ветеранами або членами їхніх сімей. «Створено Захисниками» – це бренд Міністерства у справах ветеранів України, що має на меті зробити товари і продукцію, виготовлені ветеранами-підприємцями, впізнаваними та популярними. Наразі в магазині представлено продукцію від двох ветеранських підприємств.

«Вогняр» – це український виробник гострих соусів, та FamBerry – виробництво органічної продукції з кизилу, засноване сім'єю загиблого воїна Данила

Ольшанського. Батьки Героя релокували бізнес, до якого за життя він також був долучений, з тимчасово окупованого Токмацького району й продовжують розвивати його у Запоріжжі. FamBerry – це перший національний виробник корисної та якісної продукції з кизилу. І саме родина Ольшанських першою долучилася до ініціативи Мінветеранів та почала використовувати знак «Створено Захисниками» на своїй продукції.

У Мінветеранів кажуть, що далі

буде більше. Адже продукція та послуги, які створюють ветерани, дуже різноманітні – від професійних медичних послуг до виробництва кави, одягу та інших товарів. «Ветеранський бізнес – це, по суті, спосіб для багатьох колишніх військових повернутися до мирного життя, реалізувати себе і отримати економічну незалежність. Відповідно це вагомий внесок в економіку країни», – кажуть у пресслужбі міністерства.

роспропаганда розганяє фейк про відмову надання меддопомоги «ухилянтам»

КОЛИШНІЙ український прем'єр-колаборант микола азаров, який з червня 2014 року перебуває на території рф і перебуває у розшуку СБУ, систематично поширює у соцмережах російські наративи та фейки.

Цього разу він розганяє брехню про те, що нібито чоловікам, які не оновили свої дані в ТЦК та СП, відмовляють у медичній допомозі. Буцімто з 1 жовтня в Україні набула чинності норма, згідно з якою установам первинної медичної допомоги припинили виплати за лікування пацієнтів, якщо ті не уточнили свої номери телефонів та реєстраційні номери облікових карток платників податків. А лікувати «ухилянтів» на шкоду собі лікарні,

на переконання фейкоробів, не збираються. Після поширення цієї інформації StopFake вирішив перевірити, чи справді в Україні тепер відмовляють у наданні медичної допомоги тим, хто не оновив свої дані в ТЦК. Як і слід було очікувати, ця інформація не відповідає дійсності. Для отримання медичної допомоги в Україні не вимагається оновлення даних у територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки.

Цього разу ворог маніпулює інформацією, що з 1 жовтня в Україні дійсно набула чинності норма, згідно з якою лікарням частково припинили виплати за пацієнтів. Це передбачено Постановою Кабінету Міністрів №1394 «Про деякі питання реалізації

програми державних гарантій медичного обслуговування населення в 2024 році». Але якщо ознайомитися з документом, то виявиться, що він не стосується оновлення даних у ТЦК. Лікарні мали верифікувати пацієнтів віком від 18-ти років, котрі мають укладені декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу. І якщо їхні дані [контактний телефон та ІПН] не внесені до декларації, то лікарі більше не отримуватимуть кошти за допомогу таким пацієнтам.

кремлівська ж пропаганда знову вигадала побрехеньку про ТЦК та СП для чергової спроби дискредитації мобілізаційної кампанії в Україні.

На честь загиблих захисників з'явилася Алея Спогадів

У СКВЕРІ Дениса Тарасова, що розташований у центрі Запоріжжя, рідні та друзі загиблих захисників висадили 30 дерев горобини, грона якої символізують пролиту кров. Біля кожного дерева – табличка з ім'ям полеглого героя та QR-код, за яким можна дізнатися про життя воїна.

“Дякую всім небайдужим. Ветеранам, які допомогли жінкам, копати ями і висаджувати горобини. Дякую сміливим жінкам, які, попри все, живуть і підтримують інших. Просто цікаво, будуть з ними воювати влада чи орендатор?”

Алею Спогадів створили з ініціативи дружини загиблого військового та громадського активіста Дениса Тарасова.

Дуже прошу підтримати збір на Алею Спогадів, це дуже важливо: <https://send.monobank.ua/jar/8yaTdxrp9r>, – написала у Facebook Катерина Тарасова.

Фото – Facebook Катерина Тарасова

Волонтери документують злочини росії

БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД «СХІД SOS» із 2014 року документує злочини росії заради встановлення правосуддя та забезпечення права на правду. Документатори фонду проводять у Запоріжжі зустрічі, на яких розповідають, що таке воєнний злочин, для чого потрібне документування, чому важливо надавати та зберігати інформацію про події на тимчасово окупованих/деокупованих територіях, а також про те, як свідчення допомагають шукати винних представників

рф. Від 24 лютого 2022 року команда вже записала понад 600 історій і задокументувала близько 700 випадків ймовірних злочинів окупантів.

■ Якщо ви стали свідком або постраждали від протиправних дій з боку рф, повідомте фонд за номером кол-центру, що приймає звернення з **понеділка по суботу [8.00-18.00]**, (0800) 332-614.

■ Крім того, документатори приймають звернення через електронну адресу documenting-war@east-sos.org.

Випуск підготувала Олена АХІНЬКО

Розвінчуємо топ-міфи навколо вступу України до ЄС

Твердження
“Зі вступом до ЄС Україна втратить частину суверенітету” стане ядром російської пропаганди, яка намагатиметься розповсюджувати його через начебто українські канали і голоси.
Але що саме криється під цим?

Внутрішня політика

До вступу в ЄС Україна має привести своє законодавство у відповідність до права ЄС і ефективно його виконувати у всіх секторах – про це детально далі. Варто зазначити, що у багатьох сферах політики і норм права ЄС є передовими у світі. Відтак для України це означає лише одне – модернізацію держави, економіки та відносин у суспільстві на основі європейських цінностей – однакових і для ЄС, і для України. Це повага до гідності людини, свободи, демократії, рівності, верховенства

права, прав людини та прав осіб, які належать до меншин.

Після вступу до ЄС Україна на рівних з усіма іншими державами-членами ЄС братиме участь у розробці і ухваленні всіх нових політик та норм права ЄС.

Забігаючи наперед, зазначимо, що є лише п'ять сфер, правила у яких вироблятимуться виключно на рівні всіх країн-членів ЄС і є обов'язковими до виконання всіма державами-членами. Це сфери, важливі для стабільності внутрішнього ринку ЄС:

- ✓ митний союз;
- ✓ правила конкуренції;
- ✓ монетарна політика;
- ✓ збереження морських біологічних ресурсів у рамках спільної політики у сфері рибальства;
- ✓ спільна торгівельна політика.

У всіх інших сферах діятимуть правила, які розробляються як на рівні ЄС, так і на національному рівні у різних пропорціях.

Зовнішня політика

Готуючись до вступу в ЄС, кожна країна-кандидат має поступово узгодити всю свою зовнішню політику із зовнішньою політикою

ЄС щодо третіх країн та позицій у міжнародних організаціях, а також із Спільною безпековою та оборонною політикою ЄС. У випадку України зовнішня політика на 90 відсотків уже узгоджена з ЄС. Понад те, Україна вже сьогодні фактично є учасником вироблення спільної зовнішньої політики ЄС у відповідь на російську агресію. Україна та ЄС мають спільні цілі – відновлення миру у Європі та притягнення росії до відповідальності за злочини.

Безпосередньо перед вступом країна-кандидат припиняє всі чинні двосторонні угоди з ЄС та всі інші міжнародні договори, які несумісні з членством у ЄС. Надалі Україна вироблятиме всю зовнішню політику спільно і на рівні з усіма державами-членами ЄС.

Зі вступом України до ЄС всі українці виїдуть? Брехня

Свобода пересування громадян усіх країн-членів ЄС є однією із чотирьох економічних свобод ЄС – фундаментом внутрішнього ринку ЄС. Іншими трьома свободами є **вільний рух товарів,**

послуг та капіталу. І це буде працювати в повному обсязі на момент вступу України до ЄС.

Разом з тим, кейс України особливий і відрізняється від усіх інших країн-кандидатів. Адже у зв'язку з повномасштабною агресією рф проти України ЄС відкрив для громадян України, які рятуються від війни, механізм тимчасового захисту, який діє з 4 березня 2022 року і продовжений до 4 березня 2025 року. Відповідно до нього, українці тимчасово де-факто мають ті ж самі права, що і громадяни країн-членів ЄС, за винятком хіба що політичних прав, таких, як голосування. Це – доступ до ринку праці, можливість здобуття освіти чи професійної підготовки, визнання професійних дипломів, право на соціальне забезпечення і соціальну допомогу, медичну допомогу.

Директиву, яка активує такий механізм тимчасового захисту, ЄС ухвалив ще у 2001 році для використання у разі **“масового напливу або неминучого масового припливу”** людей, які потенційно могли прибути до ЄС з тодішньої

Югославії через війну. Але вперше в історії ЄС механізм застосували саме для громадян України через тиждень після початку російської агресії – 4 березня 2022 року.

За даними Євростату, станом на кінець лютого 2024 року, в країнах ЄС та Європейської асоціації вільної торгівлі [Швейцарія, Норвегія, Ісландія та Ліхтенштейн] 4,4 млн громадян України отримали тимчасовий захист. Отже, навіть зараз, в активній фазі війни, виїхали далеко не всі серед тих, хто має таку можливість. Такі дані дозволяють робити припущення, що за умови покращення безпекової ситуації і, тим паче, початку активної фази відновлення, синхронізованого із підготовкою до вступу в ЄС, багато громадян України, навпаки, повернуться додому. Понад те, після вступу України до ЄС до нас зможуть приїжджати жити і працювати також і громадяни країн-членів ЄС, користуючись свободами внутрішнього ринку ЄС.

Джерело: **Євроінтеграційний портал**

Комп'ютерні ігри, у які грає кремль

російська держава платить великі гроші за створення «патріотичних» комп'ютерних ігор, які покликані підкорити «серця та уми» шляхом прославлення воєн – від російських походів XVII століття до можливих воєн із США у Східній Європі XX століття.
Про це пише EUvsDiSiNFO – флагманський проект Євросоюзу з виявлення, аналізу та протидії дезінформації – у матеріалі Computer games the Kremlin plays. Пропонуємо ознайомитися з його перекладом із незначними скороченнями

Хапайте їх молодими

У жовтні 2019 року володимир путін наказав російському уряду обрати неурядову організацію, яка буде **“координаційним центром з організації виробництва Інтернет-контенту, спрямованого на духовно-моральне виховання молоді”**.

Уряд вибрав російський інститут розвитку Інтернету, або IDI. Російські державні органи повністю контролюють IDI. Таким чином, це класичний приклад GONGO – неурядової організації, організованої урядом.

У грудні 2021 року IDI презентував створення російських комп'ютерних ігор, **“зміст яких має бути близьким до російської ментальності, культури та цінностей”**. У 2022-2023 роках IDI виділив 2,5 мільярда рублів [близько 25-ти мільйонів євро] на розвиток кількох ігрових проектів.

У 2024 році IDI заявив, що незабаром будуть готові три основні ігрові проекти. Це були «Смута» [історичний бойовик/рольова гра

про росію XVII століття]; «Спарта» [гра про російську приватну військову компанію [ЧВК], що працює в Африці] і «Передній край» [військова стратегічна гра про пряме російсько-американське зіткнення у Східній Європі].

«Смута»: віртуальне потьомкінське село та приклад «патріотичної» корупції

Націоналістичний посил гри зрозумілий. Головний герой, князь Юрій Милославський, бореться з польськими загарбниками та їхніми союзниками і витягує росію зі «Смуги».

Гра містить кілька пропагандистських повідомлень. Наприклад, головний герой каже німецькому найманцю, що **“в його країні [Німеччині] немає жінок, лише одягнені чоловіки”**, що є відображенням одержимості Кремля трансгендерними людьми. Іншим прикладом є цитата: **“якщо потрібно, то російські люди повинні закласти своїх жінок і дітей на потреби російської армії”**.

Гра «Смута» викликає суперечки в росії. Після випуску маловідомим розробником Cyberia Nova [IDI передав йому субпідряд і сплатив кількома траншами 500 мільйонів рублів, або п'ять мільйонів євро] у квітні 2024 року він зіткнувся з гострою критикою з боку російських геймерів. Цей флагманський проект

«патріотичної гри» виявився недоопрацьованим, насиченим технічними проблемами та позбавленим цікавого контенту.

Як підсумувала головна російська ігрова сторінка, **“Смута – це віртуальне потьомкінське село, яке збудували лише для того, щоб звітувати перед чиновниками”**.

Проблеми Смуги роздратували деяких російських чиновників. Один із них навіть заявив, що **“погана якість Smuta є ознакою того, що розробників гри завербували польські спецслужби”**.

На захист гри деякі представники російської влади припустили, що **“інформаційним ворогам росії не подобається наратив гри, тому вони атакують її”**.

«Спарта» та «Передній край»: пропаганда, замаскована під гру

Тактична стратегія «Спарта» має вийти до кінця 2024 року. Її сценарій явно мілітаристсько-націоналістичний. російська ПБК «Найманці Спарти» бореться з групою радикальних фанатиків в охопленій конфліктом африканській країні.

У грі немає прямого посилення

на ПБК Вагнера. Але сумнозвісні символи Вагнера, такі, як кувалди, черепи та музичні інструменти, з'являються регулярно.

Назва «Спарта» безпосередньо пов'язана з російською агресією на Україну. Один із перших підтримуваних росією «сепаратистських» підрозділів, сформований у серпні 2014 року на Донбасі, назвав себе «Спарта». Її очолив скандально відомий «Моторола», який отримав підтримку з боку Москви.

У квітні 2024 року російські розробники представили ознайомчу версію стратегічної гри «Передній Край», яку також профінансував IDI. Мета гри проста: просувати наративи про російську військову міць серед молодих російських геймерів. Поки що в грі два актори: російська армія та США. російська армія має явну перевагу з сильною штурмовою піхотою.

Розробники гри не приховують, що джерелом їхнього натхнення є триваючі військові дії в Україні. Американсько-російська битва відбувається в пострадянському регіоні з типовими радянськими житловими будинками або в українському пейзажі. Іншим місцем гри є місто в Латвії. Виявляючи

«онлайн-патріотизм», молоді російські геймери тепер можуть насолоджуватися битвою з американськими військами з переважаючою російською армією в різних українських місцях. Без необхідності відчувати реальність «м'ясорубки» на полі бою.

Стратегічне використання IDI Кремлем

У червні 2024 року санкції ЄС були накладені на IDI як на пропагандистську, контрольовану кремлем установу. У 2023 році Інститут отримав з держбюджету понад 20 мільярдів рублів [близько 200 мільйонів євро] і витратив ці гроші на створення **“контенту державного замовлення”**.

З 2020 року IDI підтримує створення «патріотичного контенту», а також надає гранти на серіали, документальні фільми та російських блогерів.

З 2022 року найбільшу увагу IDI приділяє фінансовій підтримці пропаганди, пов'язаної з війною.

IDI є частиною більшої, контрольованої російською державою системи зі скоординованим, політично керованим виробництвом і діями, спрямованими на підтримку збройної агресії росії проти України. Слухаючи путіна та інших російських лідерів, які говорять про **“війну із Заходом”**, немає сумніву, що вони вважають надзвичайно важливим мобілізувати такі інструменти у сфері інформації, освіти та культури.

Джерело: <https://euvsdisinfo.eu/computer-games-the-kremlin-plays/>

Випуск підготувала Ганна ЧУПРИНА

На одну вакансію – чотири претенденти

УПРОДОВЖ січня-вересня 2024 року 18,3 тисячі громадян отримували послуги Запорізької обласної служби зайнятості, з-поміж них – 13,1 тисячі зареєстрованих безробітних.

Зокрема, протягом цього періоду 2804 особам допомогли знайти роботу, серед них 926 громадян із числа внутрішньо переміщених осіб.

Видано 3155 направлень для виконання суспільно корисних робіт в умовах воєнного стану.

Також за направленням обласної служби зайнятості професійне навчання проходили 160 безробітних.

Для підтримання конкурентоспроможності окремих категорій громадян видано ваучери на перепідготовку, підвищення кваліфікації 543 особам. З них отримали ваучер на навчання 257 громадян із числа внутрішньо переміщених.

Станом на 1 жовтня у центрах зайнятості Запорізької області на обліку перебувало 5,3 тисячі осіб, в тому числі 3,5 тисячі зареєстрованих безробітних.

– На 1 жовтня кількість вакансій у базі даних служби зайнятості Запорізької області становила 1454 одиниці. Найбільш затребуваними вакансіями на ринку праці регіону залишаються робітничі професії: електромонтери з ремонту та обслуговування електроустаткування, продавці продовольчих товарів, слюсарі, водії, електрогазозварники, токарі. Роботодавці також шукають бухгалтерів з відповідним досвідом роботи, менеджерів, інженерів, вчителів, – коментує ситуацію на ринку праці директорка Запорізького обласного центру зайнятості Зінаїда Бойко.

Станом на 1 жовтня на одну вакансію в середньому претендувало чотири особи. Місяцем раніше було п'ять осіб.

Додаткову інформацію можна отримати у Contact-центрі ЗОЦЗ за номером телефону (0-800) 33-67-28.

Кому потрібно звернутися для призначення субсидії на опалювальний сезон

У ЗОВА нагадують, що для більшості українців, яким призначали субсидію під час неопалювального сезону, Пенсійний фонд України для призначення субсидії на опалювальний сезон здійснить розрахунок самостійно.

Також автоматично перерахують субсидію домогосподарствам, чия виплата у неопалювальний сезон дорівнювала 0 грн, повідомляє Міністерство соціальної політики України.

Водночас звернутися із документами до органів ПФУ для розрахунку і призначення субсидії потрібно:

✓ тим, хто раніше не одержував цієї допомоги від держави і планує оформити житлову субсидію вперше;

✓ людям, яким не була призначена субсидія у попередньому періоді через наявну заборгованість [проте її вдалося погасити або реструктуризувати].

Крім того, якщо у вас відбулися зміни у майновому

стані чи складі родини, змінився соціальний статус чи перелік житлово-комунальних послуг, потрібно подати до ПФУ інформацію про такі зміни впродовж 30-ти днів.

А саме:

✓ заяву про призначення та надання житлової субсидії,

✓ декларацію про доходи й витрати осіб, які звернулися за призначенням допомоги,

✓ за потреби – копії офіційних документів, що засвідчують особливі обставини [наприклад, довідку ВПО, договір оренди житла, договір про реструктуризацію заборгованості з оплати житлово-комунальних послуг тощо].

Поновились планові перевірки у сфері ринкового нагляду

Фахівці головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області разом із представниками Південно-Східного міжрегіонального управління Державної служби з питань праці провели консультативний захід серед суб'єктів господарювання обласного центру.

Спеціалісти Держпродспоживслужби надали роз'яснення підприємцям щодо низки актуальних питань у сфері державного ринкового нагляду. Зокрема, було наголошено, що 6 вересня Уряд прийняв рішення про поновлення планових перевірок деяких видів нехарчової продукції, яка може бути потенційно небезпечною для споживачів [Постанова КМУ від 6.9.2024 року №1052].

Враховуючи набуття чинності змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2022 року №303 «Про припинення заходів державного нагляду [контролю] і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану», відтепер Держпродспоживслужба як орган ринкового нагляду може здійснювати планові заходи державного ринкового нагляду щодо наступних видів продукції: **дитячі іграшки; електричне та електронне обладнання; обігрівачі приміщень та комбіновані обігрівачі.**

Також спеціалісти головного управління Держпродспоживслужби нагадали суб'єктам господарювання, що з березня цього року відновлено проведення позапланових перевірок нехарчової продукції. Це означає, що Держпродспоживслужба може здійснювати перевірку характеристик продукції у розповсюджувачів та виробників товарів на підставі звернень, які містять інформацію про продаж продукції, що має недоліки або загрожує життю та здоров'ю людини.

Для отримання докладнішої інформації можна звертатися до Консультативного центру управління захисту прав споживачів та контролю за регульованими цінами головного управління Держпродспоживслужби в Запорізькій області за адресою: **м.Запоріжжя, пр.Маяковського, 20а, каб.703, або за телефоном (+38061) 239-73-27.**

РЕГІОН

Про які досягнення розповіли запоріжці

На форумі з місцевого розвитку, який цієї осені відбувся з ініціативи Запорізької обласної державної адміністрації, обговорили питання громадської безпеки та відновлення міста.

Партнерами форуму, у якому взяли участь понад сто учасників, включаючи представників місцевої влади, бізнесу та громадських організацій, стали представники Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй [ПРООН] в Україні та Європейського Союзу.

Співзасновник Ради відновлення Запоріжжя, доктор політичних наук, професор Запорізького національного університету Дмитро Арабаджієв поділився досягненнями коаліції та ознайомив присутніх із першим етапом проведених досліджень.

– Основна тема заходу – громадська безпека та відновлення, що також є ключовими напрямками роботи Ради як дорадчо-консультаційного органу, – підкреслив він. – На сьогодні вона включає близько 30-ти експертів, науковців, представників громадськості, які працюють над стратегуванням і плануванням відновлення та сталого розвитку нашого міста.

Як наголосив речник, Рада відновлення ініціювала співпрацю з місцевою і державною владою, участь у робочих групах і зустрічах органів місцевого самоврядування, готує для них рекомендації та проводить відкриті громадські обговорення, забезпечуючи комунікацію із громадськістю та демократичний процес планування при відновленні Запоріжжя та області.

За останні півтора року було проведено низку інклюзивних тренінгів для соціальної згуртованості та співпраці для сталого відновлення та розвитку, з обговорення викликів війни тощо.

Також Радою відновлення Запоріжжя організоване перше соціологічне дослідження щодо впливу війни на запоріжців та бачення відновлення. Результати соціологічних опитувань, фокус-груп і дискусій стали методологічною базою дослідження «Дорожня карта відновлення Запоріжжя».

Експерти Ради відновлення та науковці Запорізького національного університету виконали аналіз основних викликів та пріоритетних заходів із зеленого післявоєнного відновлення Запорізької міської територіальної громади. Подали структурно-логічні схеми відновлення у вигляді дорожньої карти для найбільш вразливих секторів, які значною мірою пошкоджені під час повномасштабної війни та є ключовими для сталого розвитку міста.

Крім того, члени Ради беруть участь у роботі над плануванням відновлення у робочих групах Запорізької міської ради. Зокрема, Візії Запоріжжя-2030 [стратегічне і просторове планування відновлення і розвитку Запоріжжя] та Програми комплексного відновлення Запорізької територіальної громади.

Проведене дослідження «Добре врядування Запоріжжя очима влади та громади». Його сутність:

✓ бачення доброго/належного врядування та залучення громадськості в Запоріжжі з різних сторін та можливостей ефективнішої координації діяльності;

✓ сильні/слабкі сторони, виклики, загрози, візії, потенціал мережування та кластеризації;

✓ стан використання інструментів громадської участі та рекомендації із запуску тих інструментів, які мало задіяні;

✓ рекомендації з міжсекторальної співпраці із налагодження діалогу та підвищення ефективності співпраці в питанні відновлення.

На регулярній основі проходять і публічні діалоги між представниками громадськості та державних структур. Такі зустрічі присвячені гострим питанням життя громади і проводяться із використанням методик «ненасильницької комунікації».

Лише у жовтні відбулися діалоги на теми «Сенси і візія стійкості Запоріжжя. Чому я залишаюсь у Запоріжжі? Чому варто повертатись у місто?» та «Демократія як основа стійкості та згуртованості Запоріжжя: що таке добре врядування?»

Учасники заходу також взяли участь у тематичних сесіях, де розглядали шляхи відновлення громад, інтеграції переселенців і ветеранів тощо. Однією з ключових тем стало зміцнення соціальної згуртованості та безпеки під час війни, де обговорювали практичні рішення для розбудови безпечніших та стійкіших громад у Запорізькій області.

Представники влади презентували на форумі проекти, які вже вдалося реалізувати в регіоні. Порухили й питання заходів, які сприятимуть підвищенню рівня громадської безпеки та соціальної згуртованості.

– Нам в ПРООН дуже приємно підтримувати перший у Запоріжжі регіональний форум із місцевого розвитку та

відновлення. Це можливість обговорити важливі питання майбутнього відновлення, зокрема, безпекові питання, інклюзивність та допомогу населенню. Тут представлені думки місцевої влади, правоохоронців, ДСНС та громадських активістів. Завдяки цьому ми можемо визначити пріоритетні напрями роботи та обмінятися думками щодо спільних проєктів, – відзначила в. о. регіонального менеджера ПРООН в Україні Федеріка Дісенца.

Керівник програм співробітництва Представництва ЄС в Україні Штефан Шльойнінг також підкреслив значущість процесів відновлення на місцевому рівні та неохитну готовність ЄС підтримувати громади, що постраждали від війни.

Постійний представник ПРООН в Україні Яко Сільє наголосив на важливості тісної співпраці з місцевими громадами на кожному етапі відновлення.

– ПРООН активно підтримує розвиток сильних, згуртованих та стійких громад, впроваджуючи підхід «відбудувати краще, ніж було», – сказав пан Сільє. – Водночас саме громади відіграють ключову роль у визначенні свого майбутнього.

Зі свого боку заступник голови Запорізької обласної державної адміністрації Євген Мироненко подякував ЄС та ПРООН за підтримку і висловив сподівання на продовження плідної співпраці.

– Цей майданчик став важливим місцем для обговорення ідей безпеки. Саме безпека є основою стабільного життя у громаді. Вона складається з багатьох компонентів, над якими потрібно працювати одночасно, – наголосив посадовець. – Активна співпраця з громадами у регіоні вже показала перші результати. Через війну громади Запорізької області стикаються з безпрецедентними викликами, проте ми намагаємось створити не тільки комфортні та безпечні умови для наших жителів тут і зараз, а й закладаємо основу для майбутнього розвитку регіону.

Загалом форум продемонстрував, що такі заходи дають можливість розширити партнерську мережу та покращити життя у громадах. Він також важливий, як зазначили учасники заходу, для обміну досвідом та наявними напрацюваннями.

“Виривають із корінням”

Як росіяни знищують українські села та їхніх мешканців

ЗАЗВИЧАЙ у новини потрапляють назви українських міст, знищених росіянами. Тим часом села помирають тихо. Так було під час Голодомору 1932-1933 років. Так було у 1986-му, коли в один момент спорожніли села навколо Чорнобильської АЕС. Поруч із людьми страждають їхні тварини. Земля, що колись годувала пів світу, заростає бур'янами...

Третій рік волонтерської роботи — це і досвід спілкування з людьми, яким надаєш допомогу. Слухаючи історії знищених росіянами сіл, розумієш значення терміну «злочин проти людяності». Це злочин проти самого життя.

Навесні 2022-го, слідом за мариупольцями, які мало не божеволіли від пережитого жаху, до Запоріжжя прибували жителі маленьких міст і сільської місцевості Запорізької та Херсонської областей. Молоді родини вивозили дітей.

Саме тоді наш волонтерський штаб «Завжди разом» видавав одяг та продукти матусям із дітками. Ми втішали іграшками, ситими дітьми, сідали поруч із книжками, розмальовками — підсвідомо намагалися відігнати грою жакливі спогади.

Саме тоді я почула слова: “Того села, що було, вже не буде... Його виривають із корінням...”. Попри все, коріння деякий час ще трималося... Старші люди залишалися вдома, часто біля батьківського ще будинку, корів і курей. “Трималися за рідні могили...”

У травні мені з Кривого Рогу зателефонував мамин молочар Юра. Раніше тричі на тиждень у черзі до нього на новокаховському базарчику зустрічалися й сусіди, і ті, хто приїхав у гості чи на відпочинок до Нової Каховки. Заплющую очі — й бачу ту картину, відчуваю смак того молока.

...Росіяни, зайнявши село, де жив Юра, прийшли до нього одразу: “Де гроші?” Юра за ніч роздав сусідам корів, разом із помічником сіли до машини [свої ніколи не мав] та виїхали світ за очі. Які гроші? Батьківський будинок та корови — все його багатство. І руки, що пахнуть молоком... Та й сам Юра був, як молочний дух — білявий, щербатий, завжди усміхнений та привітний: “Вам вранішнє чи вечірнє?...”

Була ще на тому базарчику пані Надія, з якою ми вели побутові розмови. “Де б мені взяти такого собаку”, — казала вона, дивлячись на таксу. — Бо коти зо всього села збігаються, коли я наливаю молоко. Я їх годую, та якби був собака, вони б хоч трохи на паркані посиділи, почекали, поки наллю їм...”. Про долю Надії немає вже кого питати. Померли чи виїхали у сусідні області всі знайомі, хто брав у неї молоко...

Розмовляючи згодом із головою ГО «Жінки-фермерки» Ольгою Заставською, почула, що більше половини її колежанок залишилися на окупованій території. Сільське господарство — то процес, який не обітнеш за мить. Корів уже нема кому роздати, не почепиш замок на морду собаці, не проженеш кицьку... Та плата за людську відданість нині — нелюдська. Перебираєш історії, як вузлики чоток, а кожен із «вузликів» — у крові. Фермер із василівського села

Щербаків тримався, доки вистачало сил. Годував українських військових у підвалах зруйнованих хат, разом ховали загиблих, намагалися ідентифікувати, запам'ятати місце... Дивився, як від обстрілів розсипається на друзки будинок, корівник... Розповідав, як бігали селом здичавілі покинуті свині. Тож вивів свою отару корів та кого спіймав зі свиней — спочатку під Оріхів.

Але який там спокій — під Оріховом, від якого також мало що залишилось, та й те під постійними обстрілами? Де ті корови нині? Аби лиш не в окупації, бо там би їм відразу вкоротили життя. Вже не бачу на запорізькому базарі василівського молочника: чи поїхав, чи покинув свою справу — не знаю. Ще «вузлик пам'яті» — як згусток запеченої крові.

Розповідає **Тетяна, членкиня ГО «Жінки-фермерки»**: “Розівський район. Окупаційна влада каже нашому фермеру: “В росії немає приватної власності, все ваше майно переходить до держави”. Щоб довести, що це не так, фермер їде, збирає всіх, хто у нього пайовики, готує документи, їде до окупаційної влади, у Розівку, надає... А коли повертається додому, то до нього у дім прилітає ракета. Звісно, не наша... Звідти, з російського боку. Дім, усі документи — все згоріло. Він у реанімації, дружина в реанімації, дитина загинула... І все. Тепер усе — їхнє...”

“Знаю про пологівського хлопця, котрий залишився в окупації біля матері, біля господарства, — розповіла наша волонтерка **Ольга**. — Він АТОшник, волонтер. Потрапив до окупантів «на підвал», а повернувшись, сказав матері: “Ні, я повисився на витриманні...” І повісився вночі... А був він у матері єдиний син”. Не відпускають степ, земля, дім... Робота.

“59-річна Ніна Самовідова загинула 24 травня 2022 року в селі Федорівка Пологівського району. Була вчителькою англійської мови у федорівській школі... Того дня вона поверталася із репетиторського заняття додому. Їхала на велосипеді, коли потрапила під обстріл. Уламок влучив жінці в голову, їй відсікло руку... Травми були несумісні з життям... Поховали вчительку на кладовищі в селі Федорівка. Залишилися син, брат і сестри...” — лише один запис із «Меморіалу»: вбиті росією...

Ліля Степаненко, котра прийшла до нашого волонтерського штабу навесні 2022-го, теж із Федорівки. Виїхала звідти, маючи останні місяці вагітності. Уберегла дитину. У квітні народила хлопчика. За ручку вела старшу малу, бідаючи: “Син народився такою крихіткою, донька була чи не вдвічі більша!” Заметилися ми... Одяг для малечі отримали від благодійників у березні 2022-го, то мали особливу насолоду разом із мамою вибирати. У рідному селі Лілі залишилися її тато й мама. Не могли покинути свій дім — несила було відірватися від землі. “Та ще й корови...” — ніби вибачаючись, сказала тоді Ліля.

Ми потоваришували, за першої можливості надавали памперси, дитяче харчування, одяг за сезоном.

Скільки малечі потримали тоді ми на руках, погналися, намагалися передати своє тепло! А працювали тоді в холодному підвалі. Скільки ми бачили людей у біді! Скільки ж почули історій та витерли сліз... Ці спогади і слова біженців різьнуть очі, як сіль сліз: “Ні, не треба зайвого, комусь іще вистачить... Бо невідомо, де ми будемо завтра”.

Мариупольців у нас не лишилося, поїхали якомога далі — так їм боліло зруйноване місто та вбиті рідні і знайомі... Запорізькі, херсонські — частіше залишалися тут. Доки пропускали у Василівці — йшов потік автовок, автобусів, здебільшого — спринтерів, часто — побитих, зраних кулями, без вікон. Дяка, що вивалилися, що живі...

Улітку 2022-го вразила купка людей із одного донецького села, що на кордоні з росією. Душ тридцять їх було, не менше. Трималися разом. Давали їм пакети з їжею, в особливих випадках питали: може, потрібна постіль, мийні засоби, — щось та маємо... На що одна жінка майже застогнала у відповідь: “Знали б ви, що ми залишили... У нас там було все...”

Коли була можливість, цілеспрямовано передавали допомогу багатодітним родинам, породіллям — тільки у нашому штабі їх було зареєстровано понад сто! Наприкінці 2022-го прийшла виплакана бліда **Ліля**. Батька забрали «на підвал», мати захворіла, діагноз страшний... Ми мали чим допомогти, намагалися втішити.

Тоді Ліля опублікувала в соцімережі допис-крик: “Завтра Новий рік. Та настрою нема

ніякого... Наготувала, завтра ще наготую... Заради діток святкуватиму. А самій вити хочеться... Сліз вже немає, виплакала все... Батьки на окупованій території, мамі терміново операція потрібна — гроші передали, тата росіяни забрали тиждень тому, не знаю, що там із ним роблять, молю, щоб все добре... Жити не хочеться, повернутися б додому, відмотати усе... Потрібна моральна підтримка, бо з розуму зйду... Р.С. Поділюсь пачкою памперсів — може, добрі справи притягнуть мир у родину”.

Скільки таких же стривожених, знервованих жінок кинулися радити, обіймати, підтримувати: “Тримайся, дівчинко. Все буде добре, тільки вір у свої сили, ти опора та щит своїм діточкам, а усім відомо, Мама — стрижень, стіна та скеля, та любляча голубка. Тримайся, все погане закінчується, а приходять щастя, його більше в житті, щоб не виснажити людину, нам його дозують, тому і життя — то світла, то темна смуга...”

“Добрі справи й дійсно притягують добро. Я через Facebook двічі шукала донорів для знайомих. І чудесним способом на обидва різних поста відгукнулася одна й та сама жінка, рятуючи два життя. А незабаром стало відомо, що в неї буде двійня онуків...” “#татаповернули”, — згодом написала Ліля. Тата відпустили, мати померла. Залишилися її фото та декілька записів із минулого: “Моє щастя, мої діти і влученьки, здоров'я, щастя, благополуччя... Будьте щасливі...”

Домовитися про зустріч із Лілею неможливо: працює — три дні через три. Коли повертається додому, то малий не відпускає від себе ні на крок... П'ять годин тримався біля мамини... “Два роки йому, ніяк не можу відлучити... — каже Ліля. — Я вже п'ять з половиною років поспіль годую грудьми...” Це те щастя, про яке говорила та якогось зичила матуся. Та любов, яку вона їм прищепила.

Це справжнє дієве жіноцтво, яке, попри війну, любить, дбає, виховує дітей, дарує тепло, буквально прикриває собою від російських бомб і ракет. Тож поруч із нашими військовими — тими, хто захищає нас від убивць, я б воліла називати й імена жінок, котрі нині ставлять на ноги дітей. Кожна з них — гідна нагороди!

А люди із захоплених запорізьких сіл нині перебралися на вільні від окупантів території області. Села Михайло-Лукашівської, Матвіївської, Петро-Михайлівської громад [знаю, бо туди ми возили гуманітарну допомогу] — наповнилися новими родинами, які працюють на землі. Є серед них і учасниці організації «Рада жінок-фермерок».

Від них почула історію: чоловік із Матвіївки пішов добровольцем на російсько-українську війну. Приймав пожити у свою спорожнілу хату родину з Гуляйполя — тато-одинак і двоє дітей... А дислокується наразі його підрозділ на Гуляйпільщині. Може, й хату бачив, до якої мріють повернутися діти, котрих він прихистив...

Інеса АТАМАНЧУК,
фото авторки та учасників подій
Опубліковано на сайті
Українського кризового
медіа-центру: <https://uacrisis.org/uk/holosy-rehioniv-08-08>

Волонтери ремонтують місця проживання переселенців

У ЗАПОРІЖЖІ благодійний фонд «Стабілізейшен Суппорт Сервісез» проводить ремонтні роботи в місцях тимчасового проживання [МТП] переселенців. Команда волонтерів обрала три МТП на базі гуртожитків Запорізького національного університету — там замінюють вікна, ремонтують санітарні зони й переоблаштовують приміщення, роблячи їх загальнодоступними. В одному з гуртожитків ремонт уже завершили: замінили вікна й балконні двері у спільних кухнях.

— У цьому МТП — блочна система, тобто одна кухня розрахована на декілька кімнат. Внаслідок одного з прильотів було пошкоджено частину вікон і дверей, тому керівництво не мало змоги заселяти сюди переселенців. Після ремонту тут стало більше місць для проживання, й сюди продовжують прибувати люди з прифронтових громад, — розповідає менеджерка проєкту **Юлія Сучок**.

У цей гуртожиток два місяці тому разом із мамою приїхала дев'ятирічна Оля з Гуляйполя [ім'я змінено з міркувань безпеки].

Коли ситуація в місті стала вкрай небезпечною через близькість до фронту, а необхідну допомогу жителям доправляли конвою й поодинокі організації, мама Олі врешті вирішила переїхати до Запоріжжя.

— Виїжджаючи з рідного дому, мама взяла з собою улюблені доньчині іграшки. Коли вони приїхали в запорізьке МТП, Олі привезли маленьке кошеня з Покровська — Тьому. Попри пережиті жахи війни, мама, яка виховує дівчинку сама, робить все можливе, аби Оля мала щасливе дитинство в безпечному місці, — каже директорка гуманітарного напрямку фонду **Анна Борисова**.

Зараз мама дівчинки оформлює всі необхідні документи для отримання допомоги і статусу ВПО. Оля продовжує навчатися онлайн. За останні два місяці в її житті сталося багато змін [нове місто, новий дім, новий домашній улюбленець], але ці зміни аж ніяк не вплинули на настрої дівчинки. Вона радо ділиться мріями й залюбки показує свої яскраві, сповнені життям малюнки...

Проект ремонтних робіт у місцях тимчасового проживання переселенців фондом «Стабілізейшен Суппорт Сервісез» реалізується в населених пунктах Херсонської та Запорізької областей для людей, які постраждали від війни. Благодійний фонд «Стабілізейшен Суппорт Сервісез» співпрацює у рамках проєкту з міжнародною гуманітарною організацією CARE.Ukraine за підтримки NACHBAR IN NOT.

Житло для вимушених переселенців, як свідчить опитування Міжнародної організації з міграції [MOM], проблема номер один.

60 відсотків опитаних переселенців витрачають понад половину доходу своєї сім'ї на оренду житла. А для 38-ми відсотків ВПО витрати на житло сягають 70-ти відсотків. Не у всіх є кошти на оренду, тож безкоштовне облаштоване житло дуже допомагає вимушеним переселенцям обживатися на новому місці.

Олена АХІНЬКО

«Гарячі теми» журналістського форуму

Нещодавно в Києві відбувся DONBAS MEDIA FORUM-24. Це щорічна конференція, яка збирає журналістів і медіа-менеджерів зі всього світу. У заході взяли участь також медійники із Запоріжжя.

На форумі, зокрема, обговорювали питання стійкості незалежних регіональних медіа Сходу та Півдня під час війни та після; цензури та самоцензури: ролі медіа у процесі відновлення та відбудови; євроінтеграції; безпеки; боротьби з дезінформацією та пропагандою через якісний контент тощо.

Дві актуальні локації форуму забезпечувала НСЖУ, а саме – панельну дискусію «Що і як писати про полонених. Правові та етичні аспекти» та передпрем'єрний показ і обговорення документального фільму «На межі: історія незламності редактора прифронтової газети».

Як зазначила перша секретарка НСЖУ Ліна Куш, від початку широкомасштабного вторгнення близько 3,5 тисячі українців вдалося повернути з російського полону. Точна кількість цивільних і військових, яких продовжує утримувати росія, невідома: офіційні джерела містять різні цифри. Але йдеться про десятки тисяч осіб. Серед них – щонайменше 30 журналістів. Тема полонених є чутливою для суспільства та складною для медійників.

Під час воркшопу учасники дізналися, яку термінологію варто використовувати, у чому відмінність норм українського законодавства від міжнародного права, які джерела інформації використовувати під час підготовки матеріалів.

Також було приділено увагу етичним засадам висвітлення цієї складної теми. Чи завжди потрібно отримувати згоду на поширення інформації про полонених? Як проводити інтерв'ю з тими, хто звільнився з полону? Як говорити з рідними і близькими?

Співкоординаторка Запорізького Центру журналістської солідарності Валентина Манжура зазначила, що ця тема дійсно дуже важлива і вразлива. Особливо для Запорізького регіону.

– Адже саме серед наших колег найбільше полонених, – пояснила вона. – Зокрема, достеменно відомо, що російські загарбники утримують у неволі п'ять медійників із Мелітополя. І про їхню долю майже нічого не відомо. Ми пишемо про них, дотримуючись, звичайно, всіх правил, щоб не нашкодити, не наразити на ще більшу небезпеку, боремося за їх звільнення. Наші зусилля підтримує Національна Спілка журналістів України та міжнародні журналістські організації. Захоплені у полон колеги знають про це. Сподіваємося, що наша підтримка додає їм сил. Не втрачаємо віри, що вдасться звільнити їх живими.

Багато емоцій і відгуків викликав і фільм «На межі: історія незламності редактора прифронтової газети» – про роботу прифронтової газети «Зоря» із селища Золочев Харківської області та її головного редактора Василя Мірошника.

– Також вразили історії про відновлення на прифронтових територіях Запорізької області газет «Трудова слава» та «Голос Гуляйпілья», які розповіли запорізькі медійники, – зауважив учасник форуму, одеський радіожурналіст Геннадій Степаненко. – Люди чекають свої газети і говорять, що вони для них, як вода, як ковток свіжого повітря, бо несе правдиву інформацію про війну, підтримує віру в Перемогу.

Одесит також подякував Запорізькому Центру журналістської солідарності за те, що той надає допомогу і підтримку не лише місцевим, але й одеським та миколаївським журналістам.

Активну участь практично у всіх панельних дискусіях взяли також запорізькі редакторки газет Наталія Зворигіна [«Запорізька правда»], Наталія Стіна [«Червоний промінь»], редакторка віжн-радіо «На дотик» Ольга Вокало, фрілансер Ольга Боглевська.

Фото Валентини БИСТРОВОЇ

Купуй запорізьке, беручи участь у програмі Національного кешбеку

МАЙЖЕ 900 тисяч українців вже почали отримувати нарахування за програмою «Національний кешбек». Користувачі повертають собі 10 відсотків від вартості товарів українського виробника.

Станом на вересень 2024 року понад 1000 компаній та 167 ФОПів беруть участь у програмі «Національний кешбек».

Серед них, йдеться на платформі для роботи з відкритими даними «Опендатабот»,

налічується 34 бізнеси з Запорізької області.

Це доволі високий показник у порівнянні з іншими прифронтовими регіонами. Наприклад, із Херсонщини взяли участь п'ять компаній, із Донеччини – три компанії, з Луганщини – жодної.

Якщо говорити про сфери компаній у програмі, то до топу входить виробництво харчових продуктів – 31,4 відсотка. За ним іде роздрібна торгівля – 16,9 відсотка, потім оптова торгівля – 14,1

відсотка. Найменше бізнесів у сфері виробництва одягу – 1,8 відсотка.

Список закладів, де нараховують кешбек, постійно оновлюватиметься. Переглянути його можна на сайті <https://madeinukraine.gov.ua/perelik-prodavtsiv>.

Під прицілом шахраїв

ЗАПУСК Національного кешбеку в Україні відкрив нові можливості для користувачів. Але водночас з'явилися й ризики постраждати від шахраїв, які активно використовують всілякі схеми, щоб виманити особисті дані та доступ до коштів.

Експерт з цифрової безпеки Павло Бєлоусов розповідав про найпоширеніші шахрайські сценарії та дав поради, як уберегтися від них.

Основні шахрайські схеми

■ ПРЯМИЙ КОНТАКТ

Шахраї можуть телефонувати або писати, видаючи себе за співробітників банку, і просити ваші особисті дані або коди з SMS для «активації кешбеку». Офіційні представники таких даних не вимагають.

Як уникнути: не повідомляйте особисту інформацію телефоном або у повідомленнях. Перевіряйте будь-які запити через офіційні додатки або звертайтеся до банку самостійно.

■ КЕШБЕК ЗА НЕІСНУЮЧІ ТОВАРИ ЧИ ПОСЛУГИ

Програма кешбеку працює лише для певних українських товарів. Пропозиції кешбеку за іноземні товари – це шахрайство.

Як уникнути: завжди перевіряйте, чи товар відповідає умовам програми на офіційному сайті.

■ ПІДКЛЮЧЕННЯ КЕШБЕКУ НА НАЯВНІ КАРТКИ

Для участі у програмі потрібна окрема банківська

картка. Шахраї можуть пропонувати інші способи підключення, запитуючи ваші дані.

Як уникнути: не повідомляйте банківські дані телефоном, SMS або через месенджери.

■ ФАЛЬШИВІ СЕРВІСИ

Можуть створювати підроблені сайти для перевірки балансу або збільшення кешбеку, щоб викрасти ваші платіжні дані.

Як уникнути: використовуйте тільки офіційні канали для всіх операцій з кешбеком.

■ СОЦІАЛЬНА ІНЖЕНЕРІЯ

Шахраї можуть тиснути на емоції та вимагати термінових дій, щоб ви надали свої дані.

Як уникнути: не приймайте поспішних рішень і перевіряйте інформацію через офіційні канали.

■ ФІШИНГОВІ САЙТИ ТА ПІДРОБЛЕНІ ДОДАТКИ

Шахраї можуть надсилати повідомлення з посиланнями на підроблені сайти або додатки, які імітують офіційні.

Як уникнути: не переходьте за посиланнями з повідомлень без перевірки. Уважно слідкуйте за адресою сайту.

Рекомендації для захисту

- ✓ ВИКОРИСТОВУЙТЕ тільки офіційні додатки, завантажені з Google Play або App Store;
- ✓ ПЕРЕВІРЯЙТЕ товари та банки в переліку учасників на офіційному сайті;
- ✓ БУДЬТЕ ОБЕРЕЖНІ з підозрілими дзвінками та повідомленнями;
- ✓ РЕГУЛЯРНО перевіряйте транзакції та встановлюйте обмеження на онлайн-платежі.

Хто отримав понад вісім мільйонів гривень податкової знижки

ЗА ПОВІДОМЛЕННЯМ головного управління ДПС у Запорізькій області, в рамках цьогогорічної кампанії декларування доходів три тисячі мешканців регіону подали до податкової служби декларації для отримання

податкової знижки. Як зазначив в.о. начальника управління Іван Саранцев, запоріжцям повернуто вісім мільйонів 397 тисяч гривень раніше сплаченого податку на доходи фізичних осіб. Порівняно з минулим роком, кількість

декларантів збільшилась на 885 одиниць, а виплачені суми зросли майже на півтора мільйона гривень.

Нагадуємо, що податкова знижка надається громадянам, які отримували офіційну заробітну плату і понесли певні витрати.

Зокрема, такі:

- ✓ частина суми процентів, сплачених за користування іпотечним житловим кредитом;
- ✓ пожертвування або благодійні внески неприбутковим організаціям;
- ✓ оплата на користь вітчизняних закладів освіти для компенсації вартості навчання;
- ✓ страхові платежі за договором довгострокового страхування;
- ✓ оплата допоміжних репродуктивних технологій;
- ✓ сплата вартості державних послуг, пов'язаних з усиновленням дитини;
- ✓ кошти, сплачені у зв'язку із переобладнанням транспортного засобу;
- ✓ орендна плата [для внутрішньо переміщених осіб];
- ✓ оплата лікування гострої респіраторної хвороби COVID-19;
- ✓ суми витрат на придбання акцій, емітентом яких є юридична особа, яка набула статусу резидента Дія Сіті.

Як змінилися ціни у вересні

ЗА ДАНИМИ головного управління статистики у Запорізькій області, ціни на споживчому ринку регіону у вересні поточного року, порівняно з попереднім місяцем, зросли на 1,7 відсотка [в Україні – на 1,5 відсотка], з початку року – на 5,9 відсотка [в Україні – на 6,5 відсотка].

■ **Продукти харчування та безалкогольні напої** у вересні 2024 року по відношенню до серпня подорожчали на 2,1 відсотка.

Суттєве збільшення ціни відбулось на помідори, яйця, моркву [на 28,5-16,4 відсотка], молоко з підвищеним вмістом жиру, окремі порційні частини курячі, морозиво, зефір, картоплю, цукерки шоколадні, ковбаси сирокочені, каву та чай [на 8,2-4,9 відсотка].

Ціна знизилась на виноград, цибулю ріпчасту, яблука, перець солодкий [на 13,4-8,6 відсотка], макаронні вироби із твердих сортів пшениці, вареники, йогурт, ківі, вироби з м'яса варено-копчені, майонез, огірки, маргарин [на 6,3-2,4 відсотка].

■ **Ціни на алкогольні напої, тютюнові вироби** зросли на 3,7 відсотка внаслідок підвищення цін на тютюнові вироби [на 5,6 відсотка] та алкогольні напої [на 1,3 відсотка].

■ **Одяг і взуття** зросли в ціні на 4,8 відсотка за рахунок збільшення цін на взуття [на 5,7 відсотка] та одяг [на 3,9 відсотка].

■ **Ціни на житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива** залишились на тому ж рівні.

■ **Зниження цін на електроінструменти** [на 3,2 відсотка] призвело до здешевлення предметів домашнього вжитку, побутової техніки та поточного утримання житла [на 0,2 відсотка].

■ **У сфері охорони здоров'я** ціни зросли [на 1,7 відсотка] через подорожчання судинорозширювальних засобів імпорту [на 3,3 відсотка].

■ **Підвищення вартості газу скрапленого** для автомобілів [на 8,6 відсотка] призвело до зростання цін у транспортній сфері на 0,7 відсотка.

Ціни на зв'язок знизались на 0,2 відсотка за рахунок зменшення цін на мобільні телефони [на 1,4 відсотка].

■ **Товари та послуги у сфері відпочинку і культури** подорожчали на 1,1 відсотка, у т.ч. на послуги відпочинку та культури – на 2,6 відсотка.

■ **Внаслідок підвищення цін на дошкільну освіту** [на 91,8

відсотка], курси іноземної мови [на 9,4 відсотка] та вищу освіту [на 7,2 відсотка] вартість послуг у сфері освіти зросла на 11,4 відсотка.

■ **Збільшення цін на послуги закладів швидкого харчування** [на 1,2 відсотка] призвело до зростання цін у сфері ресторанів та готелів [на 0,5 відсотка].

■ **Ціни на різні товари та послуги** зросли на 0,9 відсотка через ріст цін на послуги перукарень та закладів з особистого догляду [на 2,1 відсотка].

Запорізька влада відмовилася спілкуватися з екоактивістами

СПРОТИВ РОСІЙСЬКИМ НАРАТИВАМ

«Читай Форум Запоріжжя»

У ОБЛАСНОМУ ЦЕНТРІ 12-13 жовтня пройшов книжковий фестиваль «Читай Форум Запоріжжя». Протягом двох днів відбулися книжковий ярмарок, зустрічі з письменниками, автограф-сесії, майстер-класи та панельні дискусії. На подію завітали поети, прозаїки та артисти не тільки Запорізького регіону, а й усієї України. Культурно-мистецька подія у прифронтовому місті об'єднала авторів, читачів та літературознавців.

Як розповіла голова Запорізької обласної організації НСПУ, професорка, завідувачка кафедри українознавства ЗНУ Ольга Стадніченко, форум розпочався панельною дискусією «Що читають українці і чи читають взагалі?». Саме у ході обговорення цієї важливої теми відкрилися основні проблеми, які виникли під час війни в українському гуманітарному просторі.

Головні – такі:

- ✓ попри великий читацький інтерес до української книги різних жанрів взагалі, близько 60-ти відсотків людей не читають книги зовсім;
- ✓ знизився попит на дитячі книги на 35 відсотків;
- ✓ багато читачів віддають перевагу електронному читанню;
- ✓ книжковий ринок України доволі дорогий для пересічних громадян.

Та попри це, класична та сучасна українська література розвивається і викликає велике зацікавлення громадян. Про це свідчила активна участь запоріжців у численних заходах форуму. А на них виступали дитячі письменники Іван Андрусак та Сашко Дерманський, прозаїк-белетрист Андрій Кокотюха, письменник і фотохудожник Віталій Запека, координаторка форуму Тетяна Пилипець, поетка Ольга Криштопа, казкар Олег Гавріш, авторка детективів і фентезі Дар'я Новицька та ін.

Дуже яскраво представили свою творчість зацікавленим відвідувачам фестивалю запорізькі письменники. На ранковій «Поетичній каві» свою поезію презентувала Валентина Вісленко, авторка збірки поезій воєнного часу «Ти як?», [до речі, найближчим часом побачить світ її нова збірка поезій «Як є...»].

«Естафетну паличку» підхопив відомий романіст Валентин Терлецький із презентацією роману «Книга сили. Воля», якого підтримав театр козацького бою «Запорізький спас».

У другий день фестивалю відбулися автограф-сесії із поетесою, драматургинею, критицинею Наталією Ігнат'євою, поетом Володимиром Віхляєвим, фантасткою Оленою Красносельською, журналістом Борисом Артемовим із презентацією книги «Марік», письменницею Ярославою Дегтяренко із презентацією роману «Лицарі Дикого поля» та ін.

Особливу увагу запоріжці звернули на стендап «Живи життя тут і зараз» за оповіданнями циклу «Кухня про життя» Ольги Лещименко, а також її тренінг як мовного коуча «Як подолати страх заговорити?: особливості переходу з російської на українську».

Під час форуму відвідувачі змогли придбати книжки, відвідати лекції, стендап та майстер-класи. Цікавинкою форуму були ігрові заходи для дітей.

Форум став потужним чинником культурно-інформаційного спротиву запоріжців російським наративам про вторинність чи ба відсутність української літератури.

Громадський рух «Маю право дихати!» ініціював проведення «круглого столу» щодо Програми поетапного зниження викидів в атмосферне повітря Запоріжжя, який мав відбутися 24 жовтня.

НА ЗАХІД перш за все запросили замовників Програми, від яких безпосередньо залежить її затвердження та зміст, – депутатів міськради і представників управління з питань екологічної безпеки [зокрема, особисто його начальника Гліба Золотарьова]. Головна мета цієї зустрічі, за словами екоактивістів, – дати можливість владі роз'яснити ряд проблемних питань щодо змісту Програми і почути думку та аргументи громадськості. І, таким чином, що головне, сприяти тому, щоб депутати чітко розуміли наслідки свого голосування при затвердженні цього важливого для усіх запоріжців документу.

Але проведення «круглого столу» було фактично зірвано, бо на нього ніхто від міської влади не прийшов [за винятком депутата з Хортицького району Олега Корольова]. З «офіційних осіб» на ініціативу громадськості відгукнулися лише заступни-

ця начальника департаменту захисту довкілля Запорізької ОДА Ірина Пірогова та представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Запорізькій області Михайло Волков. Але вони, на жаль, не вирішують питань щодо прийняття Програми поетапного зниження викидів.

Нагадаю, що згадану Програму більше року розробляв на замовлення Запорізької міськради Інститут громадського здоров'я імені Марзеєва Національної академії медичних наук України. Цього літа нарешті проєкт Програми було передано замовнику та оприлюднено. Але, ознайомившись із документом, небадужі представники громадськості дійшли висновку, що запропонований виконавцем варіант Програми не відповідає повністю технічному замовленню. Зокрема, не були враховані усі джерела викидів, у тому числі за показниками фенолу та формальдегіду.

– У техзаданні чітко зафіксовано, що має бути зменшення викидів фенолу на 8,1 тонни на рік та формальдегіду на 400 кг. Але цього не було зроблено, – пояснює відомий запорізький екоактивіст Микола Ралик. – На мій запит фахівці Інституту Марзеєва надали інформацію, що у Запоріжжі нібито немає суттєвого перевищення ГДК за цими речовинами, якщо порівнювати фонові концентрації з максимально разовим ГДК. Проте є ще в законодавстві середньодобові концентрації – це те, чим ми дихаємо щодня. Якщо порівняти фонові концентрації із середньодобовими, то у нас за фенолом утричі перевищення, за формальдегідом – більше як у півтора рази. Обласна адміністрація разом з Держпродспоживслужбою погодила зниження формальдегіду та фенолу і подала пропозиції до мерії. Але міська влада фактично цими пропозиціями знехтувала.

За поданням руху «Маю право дихати!» 6 вересня відбулися громадські слухання щодо змісту Програми поетапного зниження викидів, за результатами яких була прийнята резолюція з правками від громадськості. Зокрема, стосовно організації автоматичного спостереження за викидами забруднюючих речовин; зниження викидів фенолу, оксиду азоту, формальдегіду; включення до Програми заходів щодо повної ліквідації у Запоріжжі «мартенівського виробництва» тощо.

Але позиція влади, яку повністю вдовольняв існуючий варіант Програми, залишилася незмінною.

За тиждень після громадських слухань на засіданні виконкому начальника управління з питань екологічної безпеки Запорізької міської ради Гліб Золотарьов повідомив, що проєкт Програми поетапного зниження викидів готовий і після проходження процедури стратегічно-екологічної оцінки її можна буде затвердити.

У відповідь 28 вересня екоактивісти провели біля будівлі міськради інтерактивну акцію з метою підтримати резолюцію громадських слухань і виказати незгоду з намірами місцевої влади затвердити Програму поетапного зниження промвикидів без доопрацювання.

Втім, і на цю подію влада жодним чином не відреагувала. Так само проігнорувала і запрошення взяти участь у засіданні «круглого столу».

– Майже два місяці тому ми відправили до міської влади наші пропозиції щодо коригування та доповнення Програми поетапного зниження викидів, але відповіді не отримали, – прокоментувала ігнор влади на запрошення громадськості до діалогу представниця об'єднання ГО «ЕкоКоаліція

Запоріжжя», член робочої групи з розробки Програми Тетяна Ярмохіна. – Сподівалися почути відповіді на цьому заході. Але ніхто з посадовців та депутатів міськради не прийшов. Лише зараз, півгодини тому, я отримала електронний лист від управління екобезпеки ЗМР з відповідями на пропозиції ЕкоКоаліції. Майже все відхилене! І практично узаконено подальшу роботу мартенів – щоб потім врахувати це в новому дозволі на викиди «Запоріжсталі», яке буде видаватись Міндовкіллям ще на сім років. Хоча в попередньому дозволі на викиди мартени мали припинити існування в 2027 році.

Незважаючи на те, що «круглий стіл» фактично не відбувся, заступниця начальника департаменту захисту довкілля Запорізької ОДА, член Робочої групи Ірина Пірогова залишилася і відповідала на всі запитання громадськості.

– Ця Програма, безумовно потрібна, – зауважила вона. – Але можна сказати напевно, що заходи, які передбачені існуючим проєктом Програми, не повною мірою відповідають поставленій меті. Зокрема, мають бути додаткові заходи щодо зниження викидів фенолу та формальдегіду, бо в нас фіксується перевищення ГДК по цих речовинах протягом десятків років. Яким чином знижувати ці концентрації, повинен вирішувати замовник – міська рада.

Також чітко висловився на захист екологічних прав містян представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Запорізькій області Михайло Волков:

– Запоріжці мають право на безпечне довкілля. Питання дотримання цього права перебуває на контролі в Омбудсмена України. Ми підтримуємо ініціативу громадськості щодо розробки та затвердження дійсно ефективної програми поетапного зниження викидів.

Світлана ШКАРУПА, Фото авторки

31 жовтня – Всесвітній день міст; Міжнародний день економії; Міжнародний день Чорного моря; День пам’яті всіх жертв військового перевороту, громадянської війни та диктатури в Іспанії.

1 листопада – День проголошення Західноукраїнської Народної Республіки; День народження Європейського Союзу; Всесвітній день бізнес-аналітики; Всесвітній день екології та екологів; Всесвітній день балету; Міжнародний день вегана; День всіх святих.

2 листопада – Міжнародний день припинення безкарності за злочини проти журналістів.

3 листопада – День інженерних військ; День ракетних військ і артилерії; День працівника соціальної сфери; Міжнародний день

біосферних заповідників, Всесвітній день доброзичливого ставлення до юристів.

4 листопада — День залізничника, Міжнародний день маркетингу.

5 листопада — Всесвітній день ромської мови; Міжнародний день менеджерів-волонтерів.

6 листопада – Міжнародний день запобігання експлуатації довілля під час війни та збройних конфліктів; Всесвітній день чоловіків; День поінформованості про стресс; Всесвітній день без паперу; День саксофона; Міжнародний день пам’яті тварин, загиблих від рук людини.

7 листопада – Міжнародний день проєктного менеджера; Міжнародний день боротьби з насильством і булінгом у закладах освіти; Всесвітній день відповідального туризму; Міжнародний день вина Мерло.

■ ЮВІЛЕЇ, ПАМ’ЯТНІ ДАТИ

31 жовтня – 120 років від дня народження Дмитра Михайловича Косарика [Косарика-Коваленка, 1904-1992], українського письменника, літературознавця; 100 років від дня народження Анатолія Дмитровича Консулова [1924-1986], українського архітектора, скульптора, дизайнера, графіка.

1 листопада – 130 років від дня народження Євгена Гловінського [1894-1964], поручника Армії УНР, інженера-економіста, борця за незалежність України у XX столітті; 100 років від дня народження Василя Дяченка [1924-1996], вченого, антрополога, етнографа.

2 листопада – 140 років від дня народження Олександра Білецького [1884-1961], літературознавця, мистецтвознавця, театрального діяча, академіка; 100 років від дня народження Ганни Василячук [1924-2004], майстрини декоративного мистецтва у галузі художнього ткацтва.

3 листопада – 130 років від дня народження Якова Гальчевського [1894-1943], військового та громадського діяча, письменника, педагога, борця за незалежність України; 110 років від дня народження Катерини Зарицької [1914-1986], діячки ОУН, організаторки і керівниці Червоного Хреста ОУН, борця за незалежність України; 110 років від дня народження Миколи Лисенка [1914-1995], вченого, історика, методиста.

4 листопада – 140 років від дня народження Григорія Голоскевича [1884-1935], мовознавця, лексикографа, діалектолога, громадського діяча, автора «Правописного словника», репресованого.

5 листопада – 200 років від дня народження Якова Щоголева [1824-1898], поета; 130 років від дня народження Миколи Зайцева [1894-1978], військового та громадського діяча, інженера-хіміка, сотника Армії УНР, борця за незалежність України; 100 років від дня народження Ігоря Шведова [1924-2001], артиста естради, режисера, письменника, драматурга; 90 років від дня народження Кіри Муратової [1934-2018], кінорежисерки.

6 листопада – 150 років від дня народження Іллі Казаса [1874-1948], вченого, лікаря-офтальмолога, громадського діяча; 90 років від дня народження Володимира Маняка [1934-1992], письменника, публіциста, громадського діяча, дослідника Голодомору 1932-1933 років в Україні.

7 листопада – 280 років від дня народження Нестора Амбодика-Максимовича [1744-1812], вченого, лікаря, одного із засновників професійної акушерської справи у Гетьманщині; 140 років від дня народження Михайла Птухи [1884-1961], вченого у галузі демографічної статистики, економіста, академіка; 90 років від дня народження Григорія Зленка [1934-2015], письменника, літературознавця, бібліографа.

КРОСВОРД ВІД СЕРГІЯ КРИЖАНІВСЬКОГО

1				2			3		4		5		6	7			8
				9		10					11	12					
13														14			
						15											
16		17		18									19		20		
				21			22		23								
							24										
25													26				
							27										
28				29						30							31
32			33					34				35	36				
						37						38					
39														40			
				41			42				43						
44								45						46			

ДЕНЬ ЗА ДНЕМ

■ ІМЕНІННИКИ

31 жовтня — Олександр, Олексій, Анатолій, Артем, Василь, Іван, Леонід, Микола, Петро, Роман, Сергій, Степан, Федір, Яків [за старим календарем – Андрій, Гавриїл, Давид, Йосип, Лука, Микола, Семен, Сергій, Теодор, Федір, Юліан, Єлизавета, Єфросинія, Злата.]

1 листопада: Агрипіна, Адріан, Давид, Дем’ян, Денис, Дмитро, Єлизавета, Іван, Кузьма, Олександр, Петро, Сава, Теодор, Ула, Федір, Хома, Юліана, Яків [Дмитро, Іван, Леонтій, Сергій, Фелікс].

2 листопада: Костянтин [Аріна, Артем, Герман, Іван, Ірина, Леонід, Михайло, Микола, Мотря, Олександр, Павло, Петро].

3 листопада: Богдан, Василь, Володимир, Вольдемар, Ганна, Георгій, Євдокія, Єгор, Іван, Ілля, Йосип, Кузьма, Микола, Олександр, Павло, Петро, Світлана., Семен, Сергій, Теодор, Федір, Фотинія [Аза, Анатолій, Аркадій, Василь, Володимир, Вольдемар, Георгій, Дем’ян, Дмитро, Єгор, Захар, Іван, Іларіон, Костянтин, Микола, Олександр, Олексій, Сергій, Теодор, Федір, Юліан, Яків].

4 листопада: Григорій, Іван, Ілля, Ісмаїл, Микола, Олександр, Симон, Степан, [Василь, Володимир, Вольдемар, Ганна, Герман, Глікерія, Григорій, Денис, Захар, Єлизавета, Іван, Іраклій, Костянтин, Максиміліан, Микола, Олександр, Павло, Серафим, Теодор, Федір].

5 листопада: Гаврило, Григорій, Тимофій, Тихін [Володимир, Вольдемар, Еміль, Єфросинія, Єлисей, Ігнат, Максим, Микола, Олександр, Омелян, Яків].

6 листопада: Анатолій, Арсен, Василь, Віктор, Гаврило, Герман, Костянтин, Лука, Микита, Микола, Павло, Єфросинія, Клавдія, Ніна, Олександра, Серафима [Іван, Іраклій, Лаврентій, Микола, Олексій, Опанас, Петро].

7 листопада: Богдан, Валерій, Василь, Веніамін, Георгій, Григорій, Євген, Єгор, Єлизавета, Іван, Іларіон, Кирило, Костянтин, Максим, Михайло, Микола, Олександр, Олексій, Опанас, Павло, Сергій, Теодор, Федір [Валерій, Мотря].

■ МІСЯЧНИЙ КАЛЕНДАР

- Сприятливі дні: **2, 3, 7 листопада.**
- Несприятливі місячні дні: **31 жовтня, 1, 4, 6 листопада.**

Несприятливі дні для фінансових або юридичних справ, починань, міжособистісних стосунків [ділових і романтичних, коли можуть виникнути конфлікти]: **1, 4, 6 листопада.**
Несприятливі дні для подорожей: **4, 6 листопада.**

СПРИЯТЛИВІ ДНІ ДЛЯ:

починань – **2, 3, 5, 7 листопада;** фінансових або юридичних справ – **3, 7 листопада;** фінансових справ – **3, 4, 5, 6, 7 листопада;** роботи – **2-7 листопада;** міжособистісних стосунків [ділових і романтичних] – **3, 7 листопада;** кохання – **2-5 листопада;** весілля – **31 жовтня, 5-7 листопада;** походу до лікаря – **5, 7 листопада;** походу до стоматолога – **5-7 листопада;** стрижки – **1 жовтня, 2, 6, 7 листопада;** фарбування волосся – **2 листопада;** очищувальних масок та процедур: очищувальних масок та процедур – **31 жовтня;** творчості та спорту – **3, 7 листопада;** подорожей – **3 листопада;** поїздок – **3-5 листопада.**

СПРИЯТЛИВІ ДНІ ДЛЯ ПРИДБАННЯ У ЛИСТОПАДІ:

- ✓ всього для ремонту, обладнання приміщень, затишку, комфорту в інтер’єрі, лотерейних білетів – **3;**
- ✓ подарунків – **3-5;**
- ✓ гаманця для грошей, собак, кішок, худоби та інших тварин та птахів, декоративної косметики, косметики для догляду за шкірою та волоссям, всього для спорту, туризму, відпочинку, путівок – **3-5, 7;**
- ✓ житлової нерухомості, техніки для дому, електричних інструментів, нежитлової нерухомості, земельної ділянки, антикваріату – **3, 6, 7;**
- ✓ автомобіля, мотоцикла, електронної, комп’ютерної та дуже великої техніки, смартфонів, меблів, товарів для дому, посуду, господарських дрібниць, нижньої білизни, предметів мистецтва, ювелірних прикрас, предметів розкоші, біжутерії, парфумів – **3, 7;**
- ✓ взуття, теплого, щоденного, святкового, стильного, ділового одягу, постільної білизни – **6, 7;**

■ САД З ГОРОДОМ

Несприятливі дні для будь-яких посівних робіт: **1, 2 листопада,** несприятливий для посіву, посадки та пересадки будь-яких рослин день: **31 жовтня.**

Сприятливі дні для пересадки рослин: **6, 7 листопада.**

Сприятливі для посіву та посадки: листових овочів – **2 листопада;** фруктових рослин – **5 листопада;** часнику, цибулі та коренеплідних овочів – **3-7 листопада;** багаторічних квітів – **6, 7 листопада;** посадки саджанців: плодових дерев, ягідних кущів – **6, 7 листопада;** поливання та зрошування кімнатних і балконних рослин – **1, 2 листопада.**

Вдалий час для: заготовки [консервування і маринування] кореневих овочів – **6, 7, 14, 15 листопада;** заморожування фруктів – **3-5 листопада.**

По горизонталі:

1. Легендарний кошовий отаман Запорозької Січі й усього Війська Запорозького. **3.** Поняття у цивільному законодавстві України, яке було змінене на «правочин». **6.** Елемент споруди або машини для підтримування несучих конструкцій. **9.** «Викидень» вулкана. **11.** Одяг священника. **13.** Столиця Норвегії. **14.** Картопля, що втратила форму. **15.** Запис історичних подій. **16.** Аерогараж. **19.** Великий ворота, переважно при монументальних спорудах. **21.** Герой «Іліади» та футбольний клуб Амстердама. **23.** Великий військовий об’єкт. **24.** Ім’я Роговцевої. **25.** Сльозогінна особа. **26.** Раптовий напад на кого. **27.** Національна баскетбольна асоціація. **29.** Ментальний стан впевненості в істинності будь-чого. **30.** Чайна «принцеса». **32.** Лимонад для Незнайки. **35.** Соковитий, невеликого розміру плід. **37.** Захоплення судна з борту. **39.** Він же ішак. **40.** Загребущі кінцівки. **41.** Троянський царевич, утікач з Трої, головний герой твору «Енеїда» Івана Котляревського. **43.** Польове укриття. **44.** Тактильне відчуття. **45.** Плакат з закликом. **46.** Ой, вишенько-черешенько, чом не ... родиш?

По вертикалі:

1. Навмисний зрив роботи чи якогось заходу. **2.** Стовбур зрубано-го дерева. **3.** Українська повстанська армія. **4.** Вправний балакун. **5.** Одиниця виміру земельної площі в Англії [4047 м2]. **7.** Офіційний державний символ. **8.** Комплекс механізмів. **10.** Тягловий бик. **12.** Тропічна «картопля». **17.** Розмір вантажу. **18.** Цілковите, абсолютне підкорення чужій волі, чужому впливові. **19.** Земля у Німеччині відома пивом. **20.** Алігаторова груша. **22.** Гірська коза з невеликими, загнутими на кінцях рогами. **23.** Довгий жовтий фрукт. **28.** Київський князь, вбитий князем Олегом. **31.** Подільник лисиці Аліси. **33.** Рулонні жалюзі, штори. **34.** Атос, Портос, ... **36.** У грецькій міфології – крилата потвора з обличчям жінки, демон бурі і смерті. **37.** «... Марія». **38.** Модель найменшого «Фольксвагена». **42.** Хто сидить у позі лотоса? **43.** Орган зору.

Відповідь на кросворд, опублікований 24 вересня

По горизонталі: 1. Папуга. 5. Квітка. 8. Парад. 9. Лівер. 10. Лейбл. 11. Тренд. 13. Шпана. 16. Скеля. 19. Борт. 20. Соло. 22. Депо. 23. Корт. 24. Макітра. 25. Село. 27. Піон. 28. Рейд. 29. Літо. 30. Пекло. 32. Армія. 35. Місто. 37. Табло. 38. Натяк. 39. Ковід. 40. Гірник. 41. Осокір.
По вертикалі: 1. Пілот. 2. Город. 3. Галоп. 4. Закон. 6. Велес. 7. Аглая. 12. Небо. 13. Шотландка. 14. Альбінізм. 15. Австралія. 17. Крок. 18. Одеса. 21. Стіна. 26. Орел. 27. Поні. 30. Потяг. 31. Окопи. 33. Ранок. 34. Індія. 35. Мінус. 36. Оскар.

АРТ-КОШИК

“Відчуття висять на стінах...”

Особистий Всесвіт Оксани Кіргеевої

У ЗАПОРІЗЬКОМУ обласному художньому музеї відкрилася персональна виставка запорізької художниці Оксани Кіргеевої, на якій представлені 160 робіт останніх років – акварельні портрети й натюрморти, а також ляльки-мотанки.

Як розповіла кураторка виставки, мистецтвознавиця **Ольга Дворна**, Оксана мала персоналки в багатьох галереях, її твори були присутні на колективних виставках, вона є учасницею запорізьких пленерів, але саме в художньому музеї таку потужну колекцію творів мисткиня представила вперше.

Оксана Кіргеева – донька знаних запорізьких митців Ольги та Анатолія Кіргеевих. Вона змалку всотувала творчі роздуми та розмови, які точилися у дружньому і професійному колі батьків.

Ольга Іванівна та Анатолій Володимирович зуміли ненав'язливо вкласти доньці ніжне чуття творчості, розвинути її талант. А сама

Оксана невтомно творила – і досягла успіхів у багатьох напрямках. На попередніх виставках були представлені чудові олійні роботи, виконані пастеллю, у змішаних техніках, а на теперішній виставці панує ніжна, тендітна, чуттєва акварель.

Переважаю в акварелі Оксана Кіргеева працює з 2016 року. Як сказала Ольга Дворна, акварель у неї дуже ніжна і жіноча. Мисткиня вибудовує у ній власний всесвіт. “Художниця не дарма каже: це все моє. Її родинне коло, тато з мамою, друзі, донька, друзі доньки – усі свої. Це також те, що її оточує: троянди в садочку, лілії у ставочку, соняхи, усе, що росте довкола дому”.

Сама пані Оксана зізнається: їй було цікаво самій подивитися, що вдалося зробити за останні роки саме в акварелі. А к в а р е л л ю треба малювати досить швидко, поки мокрий

папір не висох. Це потребує точності ока, вправності руки, таємного відчуття міри і натхнення. “Я не маю без натхнення, – посміхається художниця. – До фарб берусь, коли мені щось сподобалося або торкнуло душу. Так, це мій Всесвіт, у якому я живу, це те, що мене хвилює, не дивлячись на важкі часи і буденність”.

Знаний запорізький скульптор і художник **Олександр Жолудь** так відгукнувся на виставку: “В Оксані присутній наш запорізький козацький генотип. Вона продовжує сімейні традиції, і має власний почерк, який ні з ким не сплутаєш. Я сам час від часу маю портрети аквареллю, але досягнути такої майстерності, легкості і свіжості мені не вдається”.

Окремий розділ виставки і ще одне з уподобань Оксани Кіргеевої – ляльки-мотанки. На думку

Ольги Дворної, у них багато декоративних елементів, і цим вони безумовно цікаві. На виставці представлена багата колекція цих творів розміром від десяти сантиметрів до півтора метра. Але народні звичаї та сакральність присутні в усіх.

Пані Оксана розповіла, що зацікавилися ляльками-мотанками

від початку повномасштабного вторгнення. До цього вони для мисткині існували дещо на відстані і навіть лякали. А коли потрібно стало відволікатися від вибухів і постійних повітряних тривог, в Інтернеті побачила цікаві зразки та пояснення й вирішила спробувати. І вони теж набули в художниці особливого вигляду і сенсу. “Вважаю, що сучасна мотанка – це особливий вид мистецтва... Зовсім не те, що було для гри, чи навіть обрядове. Зараз мотанка – це оберег. І дуже цікава інтер'єрна деталь”.

На підтримку ляльок-мотанок художниця зробила декілька дуже органічних акварельних творів у змішаній техніці, вони також представлені на виставці.

“Усе, що на душі, – виплеснула у своїх роботах. Приходьте і дивіться, усі відчуття висять на стінах”, – запросила художниця.

Бажаємо мисткині подальших успіхів та натхнення. І запрошуємо запоріжців і нових мешканців міста на виставку Оксани Кіргеевої – це справжній сеанс арт-терапії.

Ганна ЧУПРИНА,
фото авторки

Страждає чи ображає самотня душа?

Пошук відповіді на форум-виставі студентського театру

СКІЛЬКИ РАЗІВ, зайшовши у стосунках у глухий кут повного непорозуміння, не знаєш, де шукати той вихід, з чого починати зворотній рух...

Виявляється, починати можна, не тільки підбираючи потрібні слова. Можна створити театральну подію, та краще – не тільки на сцені, а й довкола сцени. Так, щоб зацікавлений глядач мав можливість замінити актора, його репліки та дії на ті, що вважає більш доречними у побаченій ситуації.

Це є форум-театр. Інша усталена назва, дещо важча для сприйняття – театр пригноблених, естетику якого задекларував бразильський письменник та драматург Аугусто Боал. Така форма театру популяризована у понад 120-ти країнах світу та має, за задумом засновника, навчати людей розвивати свою чутливість та безстрашно розуміти соціальну реальність. Це дієвий театр не лише через сценічний рух: театр пригноблених вчить діяти на засадах совісності, втручатися у побачені несправедливості.

Тем для розкриття та виправлення наше сучасне життя пропонує достатньо. Наразі кожен у нашій країні пригноблений страшними реаліями війни. Тож форум-театр джокерки Лариси Головки з цих міркувань обрав виставу-розмову про стан жінки, що втратила коханого на війні, – та ставлення суспільства до цього болю... [про подію писала наша газета].

Студенти ж Запорізького фахового коледжу комп'ютерних технологій Запорізької політехніки разом із джокеркою Ганною Клименко представили у жовтні свої форум-вистави: про самотність у спільноті та один із аспектів сімейних стосунків.

І, пробираючись лабіринтом коридорів до сховища, де мали відбутися форум-вистави, я подумала, що цей лабіринт символічний: заплутані непорозумінням та образами стосунки саме так і виглядають. Та є вказівники: глядачі разом намацували їх своїми відчуттями під час вистави, та власне форуму – її обговорення. І деякі підказки я спробую вмонтувати у своє життя...

Щоб підвести глядачів до участі у події, Ганна Клименко провела уявну прогулянку... Хортицею. Під уявним пахощі та звуки, та ще й з чарівною імітацією дощу, який починається, проливається та минає. Звуки – вповні театральний шум дощу, ми

створювали за підказками пані Ганни. А потім мали сказати: “Раз-два-три: дія!” – і плеснути в долоні. І почалося...

Як переказати виставу? «Самотня душа» – це розмови та діалоги, у яких головний герой хоче донести свою ідею, потім просто хоче бути почутим, а далі вимагає вже чи не співчуття, бо не отримав очікуваної уваги у жодного співрозмовника...

Хтось не бере його думки до уваги – ну, не співпадають його смаки із друзями у кіно клубі, хтось під час розмови чекає на повідомлення та дивиться у телефон [це наразі щохвилино відбувається не тільки на сцені]. І навіть дівчина, попри юну симпатію до неї, має свої плани, незадоволена тим, що їх не враховують, а на пошук співчуття піднімає наманікюрований палець. “Бачиш, – мовляв, – я зламала нігтик!”

Та задум форум-вистави у тому, що кожен глядач може вийти на сцену і запропонувати свій варіант

спілкування, аби достукатися, добитися уваги для себе...

І варіантів розвитку знаходиться декілька. Виходять сміливці, додають свої репліки до почутого зі сцени діалогу, особливо часто долучаються до сцени розмови із дівчиною. Та дарма: вона знову піднімає пальчик!

“Дівчина з Бердянська”, – тихо підказує мені Лариса Головка. Так, на сцені – кілька дітей із ускладненою війною біографією. Думаю, вистава прибирає непорозуміння й у цьому сенсі.

Тривало обговорення: “Може, герой забув, що дівчина вже має спільні плани на вечір? Вона ж придбала квитки в кіно? Може, треба було спочатку вислухати її – які новини має, що відчуває? Бо може виявитися, що наш герой, який позиціонує себе як стражденного пригнобленого, а насправді...”

Так що ж насправді?

Інеса АТАМАНЧУК. Фото Олександра Завгороднього

Генеральний директор **Геннадій ДЕРИБАС**

приймальня: (061) 787-52-11;

служба розповсюдження: (061) 787-51-41;

Е mail редакції: postmaster@mig.com.ua Web-сторінка: www.mig.com.ua

Рекламна служба газети «МИГ»: (067) 610-64-24, 787-51-94, 787-50-44,

rs@mig.com.ua, reklama@mig.com.ua

Редакція виплачує гонорари лише за замовлені матеріали.

ГАЗЕТА «МИГ»

Виходить з 12 листопада 1939 р.

[до 1 січня 1991 р. –

«Комсомолец Запоріжжя»].

Засновник і видавець:

ТОВ «Газета «МИГ»

НАША АДРЕСА: м. Запоріжжя, пр. Соборний, 152, 5-й поверх.

Зупинка міського транспорту: «Площа Пушкіна».

Адреса для кореспонденції: а/с 8030, м. Запоріжжя, 69095.

Газета виходить раз на тиждень щочетверга. Обсяг 2 д.а.

Друк офсетний. Тираж 15000 прим.

Номер рішення Національної ради України

з питань телебачення та радіомовлення №2064 від 13.06.24 р.

ідентифікатор медіа R30-04543

Зам. № 2400120

Автор опублікованих матеріалів несуть відповідальність за підбір і точність наведених фактів і цитат, економіко-статистичних даних, власних імен, географічних назв та інших відомостей, а також за розголошення даних, які не належать до відкритих публікацій. Редакція може публікувати статті в порядку обговорення, не поділяючи точку зору автора. Відповідальність за достовірність реклами несуть рекламодавці. Використання матеріалів, опублікованих на сторінках газети та сайту «МИГ», можливе лише за згодою редакції.

Листування з читачами – тільки на сторінках газети. Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються. В опублікованих програмах телепередач можливі зміни.

Співробітники «МИГ» – гуманісти. Якщо ви знайшли в номері нашої газети помилки та неточності, сприймайте, будь ласка, це правильно: є люди, для яких пошук дружарських помилок – велике задоволення. І лишати їх цього – не гуманно.

Дякуємо, що ви нас читали!

Номер

підписано до друку

30.10.24

об 11.00.

Кольороподіл і друк

ТОВ «Український Друк».

м. Запоріжжя